

A petecsomókra, a gubókra és a nőstény darazsak repülésére vonatkozó felvételeket az erdővédelmi adatszolgáltatás keretében lehetne megoldani.

IRODALOM

Thalenhorst: Vergleichende Betrachtungen über den Massenwechsel der Kiefernbuschhornblattwes. Zeitschrift für angewandte Entomologie. 35. 1954, 168—182 o.

Колонич Й.: СОСТАВЛЕНИЕ ПРОГНОЗА ОЖИДАЕМЫХ ПОВРЕЖДЕНИЙ.

Благодаря подсчетам яиц весной можно составить надежный прогноз ожидаемого повреждения *Neodiprion sertifer*. Яйца располагаются на гранях хвои. Подсчет яиц надо производить на пробной полосе (20 × 4 м по 5 га). По количеству яиц можно сделать вывод о том, где можно ожидать сильное, среднее или слабое повреждение. По данным наблюдательной сети по всей стране известно, где нужно систематически производить подсчет яиц.

Kolonits J.: PROGNOSENERSTELLUNG ÜBER DAS VORAUSSICHTLICHE AUFTRETEN VON NEODIPRION SERTIFER.

Durch eine Eierzählung im Frühling kann über die voraussichtliche Schadenerregung von *Neodiprion sertifer* eine verlässliche Prognose erstellt werden. Die Eier sind an den Nadelschnitten zu finden. Die Aufnahme erfolgt auf Probestreifen (20 × 4 m je 5 ha). Aus der Eierzahl kann auf die Stellen mit voraussichtlich starker, mittlerer und schwacher Schadenerregung geschlossen werden. Aus den Angaben des Landesüberwachungsnetzes sind die Stellen bekannt, wo eine regelmässige Erhebung nötig ist.

IRODALMI SZEMLE

AZ ERDŐNEVELÉSI MUNKÁK RACIONALIZÁLÁSA

(Témadokumentáció, összeállította: Kolossváry Szabolcsné)

A korszerű erdőnevelési eljárások irányelveinek kidolgozásával egyidejűleg világviszonylatban jelentkeznek azok a törekvések, amelyek célul tűzik ki az egyes munkafolyamatok racionalizálását. Ez természetes, mivel nem mondható korszerűnek az egyébként helyes és biológiai szempontból kifogástalan erdőnevelési rendszer akkor, ha kellő mértékben nem segíti elő a faanyagtermesztés gazdaságosságának fokozását. Az egyes irányelvek és elgondolások gyakorlati értéke az ésszerű megvalósítás mértékében és lehetőségében is kifejezhető. Mindez szorosan kapcsolódik a rendelkezésre álló munkaerőhöz.

Hazánkban is egyre inkább azt tapasztalhatjuk, hogy az erdőnevelési munkák racionalizálásának megoldása nélkül még az Erdőnevelési Utasításban összefoglalt helyes megállapításokat sem tudjuk a gyakorlatban maradéktalanul érvényesíteni. Pedig az utasítás megjelenése óta eltelt 10 esztendőben megvalósított eredményeket a következő évtizedben tovább kell fokozni.

A témával kapcsolatban az elmúlt években két értékes témadokumentációt is megjelentetett a Mezőgazdasági Könyvkiadó (összeállította: Gertheisz A.).

Mivel az erdőnevelési munkák racionalizálását illetően összefoglaló irodalmi áttekintés magyar nyelven nem állt eddig szakközönségünk rendelkezésére, azért az ERTI-ben Kolossváry Szabolcsné összeállította „Az erdőnevelési munkák racionalizálása” című témadokumentációt. Ezt a témával foglalkozó kutatókon kívül az erdőgazdaságok illetékes szakemberei is megkapták.

A témadokumentáció összefoglalva ismerteti a jelentősebb szakirodalmi termékeket, amelyek az elmúlt időszakban megjelentek. Kiemelten foglalkozik *E. Wagenknecht* ide vonatkozó munkáival.

Az első részben a talajmegválasztásnak, az elegyítésnek, az alátelepítésnek és az ültetésnek a racionalizálással kapcsolatos összefüggéseit ismerteti. A második rész

a tisztítások, a gyérítések és a természetes felújítás irodalmáról ad jó áttekintést. Az egész anyaghoz külön összefoglalás is készült. Végül pedig a felhasznált irodalom felsorolása zárja be ezt az időszerű és a szakemberek által örömmel fogadott téma-dokumentációt.

Dr. Solymos Rezső

A szovjet társegyesület IV. kongresszusa. Egyesületünk szovjetunióbeli társegyesülete — az *Erdőgazdasági és Faipari Műszaki Tudományos Társaság* — az elmúlt év végén Leningrádban tartotta IV. kongresszusát. A központi vezetőség beszámolóját *F. D. Varakszin*, a társaság elnöke tartotta, aki a korábbi években hazánkban is járt. Varakszin rámutatott, hogy a társaság, amely 120 000 tagot számlál, társadalmi tevékenységével fontos szerepet játszik a szovjet erdőgazdaság és faipar fejlesztésében és a szakemberek továbbképzésében. Elmondotta, hogy a közeljövőben az erdőgazdaság és a faipar fő feladata a fa, mint nyersanyag komplex felhasználásának a megszervezése, a kész termékek minőségének a javítása, az erdők élőfakészletének és növedékének a fokozása, a munka termelékenységének a növelése a munkafolyamatok további gépesítése és automatizálása révén. Külön kiemelte az erdőgazdaság elmaradásának mielőbbi felszámolását: gátat kell vetni az élőfakészlet csökkenésének és minőségi romlásának, meg kell szüntetni a túlhasználatot, mindinkább el kell terjeszteni a természetes felújítást, fel kell számolni a felújítási hátralekókat. A felszólalók közül *A. V. Mackevics* hangsúlyozta, hogy Fehér-Oroszországban a társaság egyik legfontosabb feladatának tartják a tudomány és a gyakorlat kapcsolatának az elmélyítését. *B. P. Tolcsejev* kiemelte, hogy Ukrajnában számos erdőgazdaságban, például a Verchnyednyeproviban, nem kis mértékben a társaság segítségével, a fatermelés (erdőművelés) folyamatát csaknem teljes mértékben gépesítették. *V. A. Nyikolajuk* elmondta, hogy Oroszországban erdőgazdasági minisztériumot szerveztek, amely nagymértékben elősegíti az erdőgazdaság fejlesztését. Napirenden levő kérdés, hogy az erdészettervezetők az erdőgazdálkodás kulcsembereivé tegyék. Ezt tartják a továbbfejlesztés zálogának. Az Orosz-Köztársaságban jelenleg 1318 erdőgazdaság, 203 fakitermelő gazdaság és 7007 erdészet működik. Az erdészettervező az erdő tulajdonképpeni gazdája és a termelő munka közvetlen irányítója. Az erdészettervezőtől ma már nemcsak erdőművelési tudást, hanem azonos szinten gépesítési, kemizálási és közgazdasági ismereteket is megkívánnak. *I. I. Radcsuk*, a Lesznaja Promislenosztyi folyóirat szerkesztője rámutatott, hogy az Állami Könyvterjesztő Vállalat az erdészeti szakirodalom terjesztését rosszul látja el. A Tudományos Műszaki Társaságot kérte ebben az ügyben való hatékony közreműködésre. A kongresszus a következőket választotta meg a társaság elnökségébe tagokul: elnöknek *F. D. Varakszin*-t, alelnököknek *V. V. Protanszkij*-t, *V. P. Nyesztyerov*-ot, *M. I. Szaltikov*-ot, tudományos titkárnak *A. M. Logofet*-et, elnökségi tagoknak *E. P. Akulinyin*-t, *P. I. Moroz*-ot, *B. P. Nalyszkij*-t, *V. A. Nyikolajuk*-ot, *B. Sz. Oreskin*-t, *B. M. Perepecsin*-t, *M. N. Petrovszkaja*-t, *L. V. Roosz*-t, *A. M. Savrov*-ot, *B. M. Scsiglovskij*-t.

(A Lesznoje Hozajszto 1966. 2. száma alapján. Ref.: *Dr. Keresztesi B.*)

A szlovák erdészeti kutatásnak központja Zvolen. A kutató intézetnek hat külső állomása van és a kutatók mintegy 50 különféle témával foglalkoznak. Az elmúlt húsz év eredményeit értékelve megállapítható, hogy a legjobb eredményeket biológiai témákban érték el. Ezen a területen már a régebben megindított kísérletekre támaszkodhattak. Különösen értékes a duglászfenyő és a simafenyő telepítésének kérdésében elért eredmény, de jól felhasználhatták az 1908—1909 években telepített luc- és erdeifenyő kísérleti állományokat is. Az előzőekben említett fafajokon kívül a kísérleti állomások intenzíven foglalkoztak más, őshonos fafajok megfigyelésével is. Az elért

eredmények lehetővé tették az egyes fajok ökotípusainak megállapítását és ezeknek alapján jó minőségű magot szolgáltató magtermelő plantázsok létesítését.

Sikeresen foglalkozott a kutatás a következő témákkal: kémiai és vaskombinátok által szennyezett levegő káros hatása a tű- és lomblevelű fajokra; a szlovákiai fontosabb erdőtalajok alapvető vizsgálata, erózió elleni védelme; vadpatak szabályozás; degradált és bázikus talajok meliorációja.

Erdőművelési kérdéseket illetően az alábbi témákban végeztek kutatásokat: kör alakú csemetekertek előnyei; sarjerdők átalakítása; jegenyefenyő és bükkállományok természetes felújítása; gyorsannövő nyárok telepítése; nemesnyárok gomba- és vírusokozta betegségei; egyéb erdővédelmi kérdések; mikrobiológiai védekezés a károsítók ellen.

Foglalkoztak vadászattal kapcsolatos kísérletekkel, a csülkösvad és apróvad tenyésztésének és a vadkárak csökkentésének kérdéseivel. Erdőrendezéssel és erdőbecsléssel kapcsolatos témák közül a kutatók sok esetben értek el jelentős eredményeket. Különösen említett érdemel a repülőgépről készült felvételek kiértékelése. A kutatások kiterjedtek a száralapú erdőkkel kapcsolatos kérdésekre is. Gazdaságossági kérdések közül a kutatási témák közt szerepeltek: a faárak; választékok méretei; a termelés költségei; balesetek elleni védelem; a kitermelés gépesítése. Végül jelentékeny eredményeket értek el a műszaki kísérletek is az alábbi témakörökben: egyes munkafeladatokra új technológia kidolgozása; a kitermeléshez szükséges szerszámok szabványosítása; motorfűrészek szerkesztése és gyártása; szálfákat szállító kötélpályák építése; gépkocsik, vontatók, felterhelők készítése; motorfűrészre szerelhető, különféle erdőművelési munkák elvégzésére alkalmas munkaeszközök szerkesztése; elkészült a tűzifa hasítására szolgáló gép; elkészült a kérgező gép.

Jelenleg többen foglalkoznak a termeléssel járó munkák jelentékeny részének az erdőből a rakodóra történő áthelyezésének kérdésével.

(Les 1965. 10. sz. *Zachar D.* — Ref.: *Partos Gy.*)

Beszámoló a FAO/IUFRO erdővédelmi szimpóziumáról. Az *U n a s y l v a*, az Egyesült Nemzetek élelmezési és mezőgazdasági Szervezetének, a FAO-nak 1947-ben indult negyedévi folyóirata, a 78/1965-ik számában közel 60 oldalon ad beszámolót az Oxfordban 1964. július 20-tól 29-ig tartott erdővédelmi szimpóziumról. Ezen az erdővédelmi értekezleten összesen 89 beszámolót ismertettek és vitattak meg, ezek eredményeképpen 43 ajánlást, illetve javaslatot terjesztettek elő és fogadtak el, tanulmányi kirándulások és 8 összefoglaló keretében.

Az 1. összefoglalón az erdei betegségek és a rovarkárosítók károsítását tárgyalták általánosságban. Megállapították, hogy lényeges különbség áll fenn a természetes és a telepített erdők problémái között és ezeken kívül, a természetes erdők mesterséges felújítása még külön probléma. Nehézséget okoz az okozott károk becslése, felmérése, ez pedig az erdőrendezés szempontjából is fontos. A négy erdővédelmi módszer közül a technikai védekezést nem részesítették különösebb figyelemben. Annál bővebben tárgyalták az úgynevezett erdőművelési módszert, amely nem jár külön költséggel és amelynek elemei a többi közt, a vágásérettségi kor leszállítása, a lombfákkal történő elegyítés, a tuskók kitermelése, az esetleges leégetés, a rezisztens fajok telepítése. Természetesen az erdőművelésen túl itt már az erdőrendezésre is nagy szerep vár. A biológiai védekezési módszer eszközei többek közt az entomofág rovarok és hasznos mikrobák behozatala és terjesztése, az ivaros alakzatok sterilizálása és ezzel a populációk degenerálása, a természetes ellenségek védelme. A vegyszeres védekezés nagy előnyei ismeretesek, de a káros mellék- és utóhatások miatt ezt csak csemetekertekben volna szabad alkalmazni. A 2. összefoglalón az erdei kórokozók és károsító földrészek közötti elterjedésének a méreteiről, az így keletkező károkról és a veszélyek előrejelzéséről volt szó. A 3. összefoglaló részletesebben tárgyalta e kérdéseket, de megállapította, hogy az okozott károk egységes alapon történő megbecslése ezideig még nincsen megoldva. A 4. összefoglaló a világszerte elterjedt — nálunk is ismert — rovarkárosítókkal foglalkozott, az 5. összefoglaló pedig a gombák, baktériumok, vírusok, pseudovírusok stb. által okozott károkkal. Feltűnően nagy figyelmet fordítottak

a fagyöngy-okozta károokra. A 6. összejevetel tárgya a növényvédelmi, egészségügyi zárszolgálat, illetve megjavításának szüksége volt. A 7. összejevetel a károsítók és betegségek elleni küzdelem módszereivel foglalkozott. Első feltétel a károsítók biológiájának alapos ismerete, és részletesen is tárgyalásra kerültek a vegyszeres védekezés előnyei és hátrányai, a biológiai módszerek és a legfontosabbaknak tartott erdőművelési módszerek, ideértve bizonyos mértékben az erdőrendezés körébe eső feladatokat is. A 8. összejevetel a fokozottabb nemzetközi együttműködés feladatait és lehetőségeit tárgyalta. Örömmel üdvözölte a kelet-európai államok közt, továbbá a skandináv államok közt e tekintetben már megtörtént kezdeményezéseket és szükségesnek látta, hogy esetleg a FAO szervezze meg a további nemzetközi kapcsolatokat. Szükséges volna az Intredis néven ismert nemzetközi növényvédelmi bibliográfiai adatszolgáltatás kiszélesítése, ennek megszervezése. Sok szó esett a — főként nyár — dugványok szállítási feltételeiről és ezek „homologáció”-nak mondott hitelesítéséről.

A 43 javaslat közül 20 általános jellegű volt, 14 a nemzetközi együttműködésre, 9 pedig technikai kérdésekre vonatkozott.

A szimpózium anyaga 3 kötetben fog megjelenni.

Sajnálatos, hogy a magyar erdészeti tudomány nem volt képviselve a szimpóziumon. Ismereteinkkel és tapasztalatainkkal hozzájárulhattunk volna annak sikeréhez és nemzetközi szinten megismertethettük volna a nálunk folyó munkát, — ugyanakkor magunk is sokat tanulhattunk volna, még magukból a felvetett problémákból is. (Ref.: Dr. Pagony H.)

Az X sugarak segítségével készített fényképeken olyan jelenségek is tanulmányozhatók, amelyek vizsgálata a hagyományos eljárásokkal lehetetlen. Az erdészeti kutatás 30 éve ismeri ezt a módszert, de terepen csak most próbálták ki. A vizsgálat alkalmával nem kell mintát venni, a fát tehát nem ronsolják meg. Legeredményesebben rejtetten élő vagy a fa valamely belső részét károsító rovarok életmódjának tanulmányozására alkalmazták. A legutóbbi két évben a *Picker 50 KV-X*-sugár hordozható egységet alkalmazták eredménnyel. A legkiterjedtebb vizsgálatot a rezgőnyár *Oberea schaumii* Le Conte nevű kéregkárosítójával kapcsolatban végezték. Ezek során egyidőben vizsgálták a készülék terepi munkákra alkalmasságát, valamint a rejtetten élő rovar fejlődési viszonyait. Az eredmények jók. A készülék kiküszöbölendő hátránya, hogy szállítással szemben érzékeny és elég nagy súlyú. A környezetet jelentéktelen mértékben zavaró és biztonsággal kezelhető készüléktől sokat várnak az erdővédelmi kutatásban. (*Journ. For.* 1965. 63. 7. 543—544. — Ref.: dr. Szőnyi L.)

Az ápolási munkák legkedvezőbb, illetve még lehetséges időpontjának meghatározásával foglalkozik az eberswaldei erdészeti tudományos intézet erdővédelmi osztálya. Az eddig elért részeredményekről beszámolva dr. G. Hoffmann rámutat, hogy a gaz elsősorban az árnyalással, de szárazabb körülmények között víz- és tápanyagellonással is hátráltatja a gyökérzet, majd a hajtás növekedését. Az ápolás eredményesége tehát elsősorban attól függ, hogy a növekedés idejére milyen mértékben tudjuk ezt a káros hatást kikapcsolni. Az eddigi vizsgálatok azt mutatják, hogy különböző fajok esetében ez az időpont más és más:

erdeifenyő	optimuma	V. 20-ig,	még lehetséges	VI. 15-ig
lucfenyő	„	VI. 1 „	„ „	VI. 25 „
vörösfenyő	„	VI. 5 „	„ „	VII. 20 „
duglászfenyő	„	VI. 1 „	„ „	VII. 15 „
nyár	„	VI. 25 „	„ „	VIII. 10 „

Általános szabály, hogy a telepítés vagy újulat a növekedés megindulásáig teljesen tiszta legyen. A növekedés egyes fák esetében a gyökérzetben indul (nyár) és a hajtásban később következik be, mások esetében (erdeifenyő) ez fordítva történik, így

mindkettőre figyelemmel kell lenni. Az optimum nem azt jelenti, hogy az ápolási munka ebben az időpontban a leghatásosabb. Ugyanilyen hatása lehet az ősszel, tél elején vagy végén végrehajtott kapálásnak, vegyszerezésnek, amennyiben ez a megadott időpontokra gyommentes állományt ad.

Hasonló mérések, növekedésmegfigyelések nálunk is igen hasznosak volnának. A Mátrai Erdőgazdaságban már ilyen szemléletben tartják nyilván és bírálják el az egyes erdészetek ápolási munkáit, de a pontos időpontmeghatározás itt is hiányzik. Jó támpontot adnának a megfigyelések az ápolási munka megszervezéséhez, a rendelkezésre álló munkaerő helyes elosztásához, mert az egyes fajoknak megfelelően lehetne ütemezni az ápolást.

(Die Sozialistische Forstwirtschaft, 1965. 10. sz. Ref.: *Jérôme R.*)

Munkaértekezletet tartottak Moszkvában az erdő fénygazdálkodásával, fotoszintézisével és produktivitásával foglalkozó kutatók. A háromnapos munkaértekezleten 12 városból több, mint százan vettek részt, akik 30 előadást hallgattak és vitattak meg. A konferencia összehívását a széles körű erdészeti növényfiziológiai kutatások összehangolása tette szükségessé. A főbb kutatási feladatokat Ju. L. *Celnyiker* határozta meg. Megállapította, hogy a problémakör különböző vonatkozásaival a kutatók nem azonos mértékben foglalkoznak. Az erdő szervesanyag-felvétele több kutató témája, míg az erdő szerves anyag lebontására (a lélegzés fiziológiájára) vonatkozó adatok szegényesek. A külső tényezők közül leginkább a fényt vizsgálják, a CO₂-gazdálkodás kérdései pedig kevésbé kimunkáltak. Viszonylag kevés adat áll rendelkezésre a faállományok levélfelületéről is. Nem eléggé feltárt az sem, milyen hatással vannak a termesztési viszonyok a fotoszintézist végző szervek funkcionális állapotára. A munkaértekezleten az erdő fénygazdálkodásáról öt előadás hangzott el. Behatóan foglalkoztak a fotoszintézis szabadföldi mérési módszereivel, ezek rendszerezésével, valamint a műszerek kérdésével. Megállapították, hogy a kutatók adatainak összevetése nem ad kellően megbízható eredményt, mert a fotoszintézis méréséhez igen különböző műszereket használnak. Bemutattak több új, a kutatók által szerkesztett műszert is. Számos előadásban számoltak be a fotoszintézis, a nevelővágások és a fatermés összefüggéseiről, valamint a felújulás, illetve az újulat fiziológiai vonatkozásairól. Az értekezlet határozatában megállapította azt, hogy a jövőben a növényfiziológiai kutatásokba a különböző szaktudományok kutatóit (erdészetek, pedológusokat, mikrobiológusokat) nagyobb mértékben kell bevonni. Egyetemes módszereket és egyszerű, elterjedt műszereket kell használni a fotoszintézis és a fénygazdálkodás vizsgálatára. Felkérték a fotoszintézis kérdéseivel foglalkozó tudományos tanácsot, segítse elő ezeknek a módszereknek kidolgozását. Elhatározták továbbá, hogy a fotoszintézis és az erdő fatermése közötti kapcsolatok terén folyó kutatások koordinációjára 2—3 évenként munkaértekezleteket fognak tartani és ezek anyagát kiadványban teszik közzé.

(Fiz. Raszt., 1965. 6: 1108—1109. Ref.: *Kolossváry Sz.-né.*)

Erdősítések ápolására szolgáló gépek értékelése címmel közöl igen értékes és figyelemre méltó adatokat *Nartov P. Sz.* a Lesznoje Hozjajsztvo 1965. évi 12. számában.

A Szovjetunió sztyep és erdősztjep övezetében a fiatal erdősítések talajápolása az első években évenként többszöri 8—12 cm mélységű sor- és sorközi művelésből áll. Az ápolásban a legkülönbözőbb típusú és gyártmányú sarabolókéses vagy tárcsás kultivátorokat alkalmazzák.

A sarabolókéses kultivátorok megfelelő minőségű munkát nagy teljesítmény mellett csak az alig gyomos területeken tudnak végezni. Azonban a legmegfelelőbb idő kiválasztása, ill. betartása lehetetlen főleg az időjárás viszonyok és egyéb körülmé-

nyek miatt. Pl. a folyók hullámterében az árvíz az egész területről nem egyidőben húzódik le, a kiemelkedő helyeken a gyomosodás már igen nagy mértékű, míg a mélyebb helyeken vízállások vannak.

A sarabolókéses kultivátorok nagyon gyomos területek ápolására nem alkalmasak, mert a kések folyton eltömődnek. A kések tisztítására a munkaidő 50—90%-át kell fordítani. Emiatt a gép teljesítménye erősen csökken, a munka minősége is igen rossz. Az eltömődött gépek mely barázdát és ormot húznak, kiemelkednek a talajból, sok gyomot kivágatlanul hagynak.

Az ilyen területeken sokkal alkalmasabbak a tárcsás kultivátorok, amelyek nem tömődnek el és nem ragadnak be, ha megfelelő tisztítókkal van ellátva. Nagyon gyomos területen messze túlszárnyalják a sarabolókéses kultivátorokat a munka minőségét illetően is. A gyomokat teljesen kivágják, a talaj felszínre és a munkamélység sokkal egyenletesebb.

A szerző ezután értékeli a legelterjedtebb kultivátor-típusokat. A DLKN—6 tárcsás kultivátor nem felel meg adott viszonyok között — 5,4—6,4 km/óra sebességnél vonóerejének csak 40—50%-át hasznosítja még a DT—24 típusú traktor is. 2,5—3,0 m-es sorközök ápolásánál még inkább megmutatkoznak e gép hibái. Ezért egyre inkább előnyben részesítik a tökéletesebb KLB—1,7 típusú kultivátort. A nehéz, BDT—2,2 típusú tárcsás kultivátor a széles sorközök ápolására szintén nem megfelelő. Terjedelmessége és kis fordulékonytsága miatt még 3 m sortávolság esetén is igen gyakran kivágja a csemetéket.

A szerző ezután felsorolja azokat a követelményeket, amelyeket a sürgősen kialakítandó erdészeti tárcsás kultivátor szerkesztésénél figyelembe kell venni. A kialakítandó tárcsa függesztett, egysoros, kételemes, maximálisan 2,60 m munkaszélességű, két, 1,5 m-es sorköz vagy egy 2,5—3,0 m-es sorköz ápolására legyen alkalmas. A sima tárcsalapok átmérője 510 mm, a tárcsalapok haladási iránnyal bezárt szöge 30°-nál kevesebb, a tárcsalapok közötti távolság kb. 180 mm legyen. A tárcsalapok könnyen leszerelhetők és állíthatók legyenek, egy elembe 5—6—7 tárcsalapot lehessen szerelni. Két sorköz ápolásánál a tárcsalapok széjjel- vagy összevessenek, egy sorköz művelésénél egyirányban forgassák a talajt. Két sorköz ápolásánál a csemeték fölötti áthaladás megkönnyítésére a keret szabad magassága minimálisan 600—800 mm legyen. A kultivátor műszakteljesítménye az erdősítések sorközi ápolásában elérheti a 8—10 ha-t.

(Lesznoje Hozjajszto, 1965. 12. sz. Ref.: Szilágyi B.)

A szélvédő erdősávok hatásainak meghatározása érdekében Dél-Szlovákiában rendszeres vizsgálatokat és megfigyeléseket végeznek.

Az erdősávok által védett területeken erdész, mezőgazda, hidrológus és meteorológus végzi a kutatási munkát, melynek keretében a levegő és a talaj nedvességtartalmának rendszeres meghatározásán kívül méri a hótakaró vastagságát, vizsgálják a hóborítottságot, valamint a harmatképződést. Ezeket a mérési eredményeket összehasonlítják a nem védett területek hasonló jellegű vizsgálatával.

A vizsgált erdősávok esetében az erdősáv által védett és kedvezően befolyásolt terület szélessége tőle mindkét irányban az erdő magasságának mintegy negyvenszeresére adódott. E sávon belül a levegő alsó rétege a szélvédelem folytán lassabban cserélődik, ezért nagyobb a nedvességtartalma, aminek következtében csökken a párolgás. A jól telepített erdősáv a vízháztartási folyamatoknak is hatékony alakítója lehet. Így például előnyösen módosítja a felszíni vizek lefolyását és csökkenti a talaj nedvességtartalmának veszteségét.

Az arányos, megfelelő osztásközzel telepített erdősávok a közöttük levő térben egyenletesen osztják el a havat, ami olvadáskor a talaj egyenletes telítődését segíti elő. Noha az évi csapadéknak csak 10%-a hull le hó alakjában, és így a talajnedvesség kedvezőbb alakítása alig érezhető hatását, a hó egyenletesebb elosztásának mégis számottevő az előnye. A hóborítás átlagos tartalma ugyanis 38 nap, fagyveszéllyel viszont átlag 95 napon belül kell számolni. Öt év átlagában a hótakaró vastagsága 66%-kal, a hóborítás tartama 30%-kal volt nagyobb, az erdősávok által nem védett területeken mért értékekhez képest.

Ami a harmatképződés vizsgálatát illeti, itt születtek a legérdekesebb eredmények. Dél-Szlovákiában a nem védett területeken az 575 mm átlagos évi csapadéknak 1,86%-a harmat. A védett területeken 8,7%-kal több. Annak ellenére, hogy ez is csupán 0,92 mm csapadéknak felel meg, jelentősége mégis számottevő, mert a harmat

képződés ideje alatt nincs párolgás. 1958-ban június—október folyamán a nem védett területeken a harmatképződésnek (vagyis a párolgás szüneteltetésének) átlagos időtartama a nap 24 órájának 26,36%-ára terjedt, míg a védett területeken 30,87%-ra adódott, amiből világosan következik az erdősávok párolgáscsökkentő hatásának jelentősége.

Ezeket a tisztán hidrológiai jellegű eredményeken kívül más vonatkozású hatásokat is értékeltek, amelyek közül a gazdasági hatékonyságot kell kiemelni. A védett területeken hektáronkénti hozam 10%-kal növekedett ugyanazon terület nem védett részéhez képest. A kutatás irányítása 1958 óta a Mezőgazdaságtudományi Akadémia Öntözési Kutatóintézetének (Pozsony) kezében van.

(Dr. I. S. Fekete: Effets hydrologiques des bandes bisées protectrices á la lumière des recherches tchécoslovaques. Association Internationale d'Hydrologie Scientifique, Symposium de Budapest, 1965. Vol. 2., Ser.: *Déri J.*)

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Egyesületünk szakosztályai a jubileumi ünnepségre készülnek. A gazdaságtani, erdőművelési, erdőhasználati, erdőrendezési és erdőfeltárási szakosztály megvitatatta a jubileumi ülészak előadásanyagát.

Az erdőfeltárási szakosztály továbbá megvitatotta *Cornides Györgynek* erdőfeltárásunk fejlesztésére irányuló dolgozatát, s ezt javaslatával a műszaki fejlesztési bizottság elé terjesztette. A műszaki fejlesztési bizottság a javaslatot napirenden kívánja tartani, mint hogy az szoros összefüggésben áll az új gazdaságirányítási rendszer erdőgazdálkodást befolyásoló kérdéseivel.

Az erdészettörténeti szakosztály klubnapján *Erdélyi Zoltán* Erdő- és néprajz címen tartott előadást.

Ünnepség keretében emlékezett meg Egyesületünk *Carolus Clusius*ról, a renaissance egyik legnagyobb tudósáról, korának világhírű mikológusáról és botanikusáról, születésének kerek 440. évfordulója alkalmával. A mikológiai szakosztály rendezte ülésen előadást tartott *dr. Bánhegyi József*: *Clusius élete és tudományos munkássága*; *dr. Molnár Zoltán*: *Clusius botanikai munkásságának magyar vonatkozásai*; *dr. Bohus Gábor* *A Clusius-kódex méltatása* címen. *Clusius* Magyarországon rakta le a mikológia alapkövét, itt adta ki a világon az első gombakönyvet. Ebben összegyűjtötte a gombák népies, ősi magyar neveit is. Mint botanikus, megalapítója volt e tudomány egyes ágazatainak. Korát messze meghaladó színvonalon írt művei

a világon elsőként tartalmaznak növény-társulási megállapításokat. Elsőnek írta le az erdei fák magyar neveit.

Az Egyesület szervezési bizottsága felülvizsgálta a helyi csoportok patronálóinak beosztását és azt az alábbiak szerint módosította: Baja, Gödöllő — *Bárdossy László*, Tamási — *Pallós János*, Pécs, Kaposvár — *Szabó Ferenc*, Zamárdi, Budakeszi — *Danszky István*, Zalaegerszeg, Nagykanizsa — *Bondor Antal*, Pápa, Veszprém — *Lócsey Iván*, Keszthely, Eger — *Manninger Leó*, Tatabánya, Esztergom — *Kollár Gyula*, Székesfehérvár — *Szendrey Jenő*, Vác — *dr. Birck Oszkár*, Balassagyarmat, Sárospatak — *Erdős László*, Parádfürdő, Miskolc — *Generisch László*, Debrecen, Nyíregyháza — *Doklea István*, Gyula — *Franciscy Pál*, Szeged — *Balogh Ferenc*, Kecskemét — *Bakkay László*.

A Faipari Tudományos Egyesülettel közösen tartott klubnapot Egyesületünk s ez alkalommal *Zágoni István* és *Desseffy Imre* számolt be az Európai Gazdasági Bizottság fabizottságának 1965-ben a Román Szocialista Köztársaságban rendezett tanulmányútjáról.

Tisztújító küldött közgyűlésen választotta meg új vezető szerveit a Faipari Tudományos Egyesület. Az új vezetőséget Egyesületünk ez úton is üdvözlő és munkájához sok sikert kíván.

A bajai csoport klubnapot rendezett. Itt *dr. Gál János* és *dr. Tompa Károly* színes filmvetítéssel kísért előadás kere-